

Jubileusz 50-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka

W dniu 14 czerwca 2022 r. w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie świętowano złoty jubileusz pracy naukowej prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka. Uroczystość ta odbyła się w ramach międzynarodowej konferencji pt. „Rodzime rasy zwierząt jako ważny element ochrony bioróżnorodności, zachowania tradycji regionów oraz produkcji żywności o podwyższonych walorach prozdrowotnych”, która odbywała się w dniach 14-15 czerwca. Tematyka konferencji ściśle wpisywała się w działalność naukową, prowadzoną przez Profesora w ostatnim ćwierćwieczu.

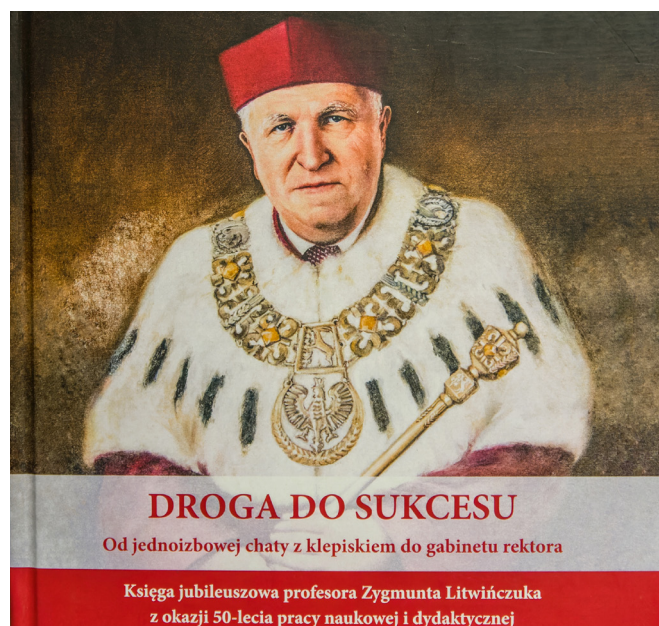
Świętować z Profesorem ten niezwykle jubileusz, przybyło niemal 200 osób. Wśród nich było liczne grono przyjaciół, współpracowników, wychowanków oraz najbliższa rodzina, w tym żona – prof. dr. hab. Anna Litwińczuk oraz trzej synowie, synowe i wnuczka. Wśród gości reprezentujących macierzystą *Alma Mater* Profesora, należy wymienić władze Uczelni na czele z Jego Magnificencją prof. dr. hab. Krzysztofem Kowalczykiem – Rektorem UP w Lublinie, Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki na czele z Dziekan prof. dr. hab. Brygidą Ślaską, byłych rektorów (prof. Józefa Nurzyńskiego i prof. Zdzisława Targońskiego), członków kolegium rektorskiego i dziekańskiego poprzedniej kadencji, kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych Wydziału, z którym Jubilat był związany całe swoje życie zawodowe. Uroczystość tą zaszczylił również Prof. Mirosław Minkina – Rektor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, drugiej uczelni, z którą Profesor Z. Litwińczuk związał się naukowo na 20 lat. Na uroczystości przybyli także rektorzy 3 uczelni lubelskich poprzedniej kadencji (prof. Stanisław Michałowski – UMCS, prof. Antoni Dębiński – Katolicki Uniwersytet Lubelski, prof. Andrzej Drop – Uniwersytet Medyczny). W uroczystości uczestniczyło liczne grono osób reprezentujących niemal wszystkie ośrodki naukowe w Polsce związane z naukami zootechnicznymi, a także technologią żywności i żywienia, prezesi towarzystw naukowych (Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego – prof. Anna Wójcik, Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności – prof. Joanna Stadnik, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego – prof. Andrzej Wac-Włodarczyk, oddziału PAN w Lublinie – prof. Cezary Sławiński), przedstawiciele Rady Doskonałości Naukowej (profesorowie: Jan Jankowski, Jan Udała i Tomasz Gruszecki). Nie zabrakło również naukowców z zagranicy (Słowacja, Ukraina, Litwa, Francja) współpracujących z Profesorem w zakresie ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich. Wśród zaproszonych gości byli przedstawiciele władz wojewódzkich i samorządowych, m.in.: Prezydent Miasta Lublin – Krzysztof Żuk, Dyrek-

tor Generalny Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego – Agata Gula, Starosta Lubelski – Zdzisław Antoń i były Starosta – Paweł Pikula oraz wójtowie gmin współpracujących z Profesorem. Chcąc uczcić ten piękny jubileusz Profesora, przybyło liczne grono przedstawicieli instytucji wspierających działalność rolniczą (m.in. Gustaw Jędrejek i Roman Chudziuk – Prezes i Wiceprezes Lubelskiej Izby Rolniczej, Wiesław Orzędowski – Dyrektor Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli wraz ze współpracownikami), hodowlaną (Leszek Hądzlik – Prezydent Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka wraz z licznym gronem współpracowników, Jacek Zarzecki – Prezes Polskiego Związku Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Henryk Sobiechowski – Prezes Zarządu Lubelskiego Związku Hodowców Koni) oraz osób związanych z przemysłem spożywczym (Tadeusz Badach i Mirosław Fidecki – Prezes i Wiceprezes Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Krasnymstawie, Agnieszka Kamela – Wiceprezes Zarządu ds. skupu surowca Spółdzielczej Mleczarni Spomlek w Radzynie Podlaskim).

Laudację dla Profesora Zygmunta Litwińczuka wygłosił obecny kierownik Katedry Hodowli i Ochrony Zasobów Genetycznych Bydła – Profesor Witold Chabuz. Do Jubilatę wystosował także list gratulacyjny Minister Edukacji i Nauki – Profesor Przemysław Czarnek.

Przybycie tak liczного grona gości na tę uroczystość wynika z faktu, że Profesor jest postacią o ogromnych osiągnięciach naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych oraz efektywnej umiejętności współpracowania z szeroko pojętą praktyką.

Profesor Zygmunt Litwińczuk urodził się 2 stycznia 1950 r. w Iłowcu (pow. zamojski). Wychowując się na wsi, od pierwszych lat życia miał stały kontakt ze zwierzętami gospodarskimi, którymi w miarę dorastania w coraz większym stopniu opiekował się i poznawał. To w tym czasie zrodziła się w nim wielka do nich empatia i przekonanie, że swoją drogę zawodową chce z nimi złączyć.

Fot. 1. Księga jubileuszowa wydana z okazji 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej profesora Zygmunta Litwińczuka

Pomimo niepełnej akceptacji rodziców, podjął w 1967 r. studia zootechniczne w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie, jeszcze jako osoba niepełnoletnia. Szybko jednak przekonał rodziców do swojego wyboru, gdyż już po pierwszym roku studiów otrzymali od JM Prof. Ewalda Sasimowskiego – Rektora WSR w Lublinie list gratulacyjny za bardzo wysokie postępy w nauczaniu ich syna. Profesor Z. Litwińczuk, będąc ambitnym studentem, szybko zaczął działać w studenckim Kole Naukowym Zootechników, gdzie opublikował swoje pierwsze naukowe opracowanie. Nie chcąc stracić tak dobrze rokującego młodego naukowca, Profesor Władysław Zalewski zaproponował mu pracę jeszcze na V roku studiów w Zakładzie Hodowli Bydła (1 października 1971 r.), początkowo na etacie technicznym, a po ukończeniu studiów w 1972 r. – asystenta. Pokonywanie poszczególnych etapów kariery naukowca przebiegało u Profesora nad wyraz szybko. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał z wyróżnieniem w 1976 r. w wieku 26 lat, na podstawie dysertacji pt. „Badania nad opasem buhajków rasy nizinnej czarno-białej z wykorzystaniem pastwiska w okresie letnim i kiszonki z traw w okresie zimowym”, której promotorem był prof. dr hab. dr h.c. Władysław Zalewski. Habilitował się w 1981 r. na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (w wieku 31 lat), na podstawie pracy habilitacyjnej pt. „Badania nad wpływem wychowu pastwiskowego i alkierzowego jałowic pochodzących z różnych środowisk hodowlanych na wzrost, rozwój i późniejszą produkcyjność w oborze wielkostadnej”, która została wyróżniona Nagrodą Ministra Nauki. Z dniem 1 stycznia 1983 r. został mianowany na stanowisko docenta. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk rolniczych uzyskał 15 maja 1990 r., a więc w wieku 40 lat. Z dniem 1 maja 1995 r. został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego w Akademii Rolniczej w Lublinie (aktualnie Uniwersytet Przyrodniczy). Profesor Z. Litwińczuk został uhonorowany tytułem doktora honoris causa przez 5 uczelni: w 2008 r. – Akademia Podlaska w Siedlcach, w 2013 – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, w 2016 – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, w 2021 – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, a w 2022 – Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies we Lwowie. Za aktywną działalność w ogólnopolskim środowisku naukowym został wyróżniony w 2017 r. Medalem im. Michała Oczapowskiego, przyznawanym przez Polską Akademię Nauk.

Działalność naukowo-badawcza Profesora Zygmunta Litwińczuka jest wielowątkowa, obejmująca problematykę związaną z hodowlą i chowem bydła, zarówno mlecznego, jak i mięsnego, uwarunkowaniami jakości produktów zwierzęcych (mleka i mięsa) oraz ochroną zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich. W okresie 50 lat pracy naukowej (1971-2021) opublikował ponad 730 różnych pozycji, w tym ponad 330 prac oryginalnych i ponad 20 monografii i książek, w tym 5 podręczników akademickich. Wśród nich należy wymienić wydane centralnie przez PWRiL Warszawa: Surowce zwierzęce – ocena i wykorzystanie (2004), Hodowla i użytkowanie bydła (2005), Ochrona zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich i dziko żyjących (2011) i Towaroznawstwo

surowców i produktów zwierzęcych z podstawami przetwórstwa (2012). Kierował 15 projektami badawczymi, a w kilku innych uczestniczył jako główny wykonawca.

Bezsprzecznie, największym osiągnięciem Profesora, o wymiarze światowym, są efekty działań dotyczących restytucji bydła białogrzbietego, zapoczątkowanych pod koniec ubiegłego wieku. Podstawą tych działań było opracowanie przez Profesora w 2002 r. „Programu hodowlanego ochrony zasobów genetycznych bydła białogrzbietego” dla Ministerstwa Rolnictwa. W konsekwencji bydło tej rasy zostało ponownie wpisane w 2004 r. na światową listę ras prowadzoną przez FAO. Obecnie pogłowie bydła białogrzbietego liczy około 1200 szt. utrzymywanych w ponad 100 gospodarstwach na terenie niemal całej Polski. Działania Profesora w tym zakresie zostały docenione przez środowisko naukowe przyznaniem w 2007 r. Medalu im. Profesora Tadeusza Vetulaniego.

Mając wielką wiedzę i doświadczenie, Profesor jest wspaniałym mistrzem, który uczy swoich wychowanków sztuki i rzemiosła, jaką jest praca naukowa. Pod skrzydłami Profesora wykształciło się aż 20 doktorów, w tym 9 wychowanków uzyskało samodzielność naukową, a 5 tytuł profesora.

Był także redaktorem lub członkiem rad naukowych czasopism, tj. *Folia Societatis Scientiarum Lublinensis*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, *sectio EE* (zootechnica), *Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego*, *Przegląd Hodowlany*, a także redaktorem naukowym woluminów *Polish Journal of Food and Nutrition Science* i *Animal Science Papers and Reports*.

Ogromna, emanująca z Profesora energia i duża pracowitość, chęć podejmowania nowych wyzwań nie pozwoliły poprzestać tylko na aktywności naukowej. Podejmował się, z pełnym zaangażowaniem, pełnienia różnych odpowiedzialnych funkcji na forum Uczelni, począwszy od kierownika Pracowni Oceny Surowców Pochodzenia Zwierzęcego (1991-1997) i Katedry Hodowli Bydła, a później Katedry Hodowli i Ochrony Zasobów Genetycznych Bydła (1995-2020), poprzez prodziekana (1986-1990) i dziekana Wydziału Zootechnicznego (1990-1996), członka Senatu (1990-2012), gdzie m.in. pełnił funkcję przewodniczącego Komisji ds. Statutu i Organizacji, a skończywszy na najbardziej zaszczytnej – Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (2016-2020). Każda z tych funkcji dawała Profesorowi wiele satysfakcji, a Uczelni wiele korzyści. W tym miejscu należy wspomnieć o podjętej w 2017 r. przez Profesora, jako ówczesnego Rektora, bardzo ważnej i prestiżowej dla Uczelni inicjatywie wybudowania Stacji Badawczej i Ośrodka Dydaktyczno-Szkoleniowego Jeździectwa i Hipoterapii na terenie Felina. Został on uroczystie otwarty 29 września 2022 r. w ramach Inauguracji Roku Akademickiego 2022/2023.

Organizacyjny dar, a przede wszystkim wielkie uznanie w ogólnopolskim środowisku naukowym dały możliwość pełnego wykazania się w pozauczelnianej działalności, gdzie pełnił przez szereg lat zaszczytne funkcje, m.in. prezesa Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego (2007-2013), sekretarza naukowego (1997-2002) i wice-

Fot. 2. Profesor odbiera gratulacje od prof. dr hab. Joanny Barłowskiej (fot. P. Jankowski)

przewodniczącego (2003-2011) Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, prezydenta Profesorskiego Klubu Hodowców Bydła (2013-2022), krajowego koordynatora Komisji Cattle Production w Europejskiej Federacji Zootechnicznej (1996-2001), przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Weterynarii Oddziału PAN w Lublinie (2003-2010), członka Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów (1997-2016), członka Rady Naukowej Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu (1992-2019). Obecnie jest członkiem dwóch rad naukowych, tj. Instytutu Zootechniki PIB w Balicach i Państwowego Instytutu Weterynaryjnego PIB w Puławach. Jest również członkiem Zespołu doradczego do spraw oceny wniosków o przyznanie stypendiów ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla studentów i wybitnych młodych naukowców.

Profesor może także poszczycić się wielkim uznaniem wśród praktyków. Uznawany jest za wielki autorytet z zakresu hodowli bydła, ale również jako osoba, która zna realia pracy na wsi. Te atrybuty pozwoliły mu bardzo aktywnie działać w instytucjach i zrzeszeniach rolniczych, m.in. jako: sekretarz Zespołu ds. Chowu Bydła Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej (1986-1990),

Fot. 3. Gratulacje składają – od prawej: Prezydent Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka – Leszek Hądzlik, z-ca dyrektora PFHBiPM – Ewa Kłębukowska i przewodniczący Rady Programowej PFHBiPM – Dariusz Piątek (fot. P. Jankowski)

Fot. 4. Profesor odbiera gratulacje od Zespołu Pieśni i Tańca Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie „Jawor” (fot. P. Jankowski)

członek zespołu opracowującego Program Restrukturyzacji i Modernizacji Mleczarstwa w woj. lubelskim (1993-1996), członek Zespołu Doradczego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi ds. ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich (od 2011), członek Wojewódzkiej Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich działającej przy Wojewodzie Lubelskim i Marszałku Województwa Lubelskiego (2008-2015), członek Rady Hodowlanej przy SHiUZ Bydgoszcz (2002-2012), prezes Polskiego Związku Hodowców Bydła Białogrzbiatego (2014-2016), przewodniczący Rady Hodowlanej Polskiego Związku Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego (od 2016) i wiceprezes Lubelskiego Związku Hodowców Bydła i Producentów Mleka (2005-2015).

Przez pewien okres swojego życia Profesor udzielał się także jako samorządowiec, pełniąc m.in. funkcję wiceprzewodniczącego (1998-2002) i przewodniczącego (2002-2006) Rady Powiatu w Lublinie.

Za swoje ogromne zaangażowanie i przebogatą działalność na polu naukowo-badawczym, dydaktyczno-wychowawczym i organizacyjnym został wyróżniony wieloma nagrodami, odznaczeniami i medalami, m.in. 8 nagrodami Ministra Nauki (2 zespołowe I° i 6 indywidualnych I°, II° i III°), Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalami: 700-lecia Miasta Lublin, Zasłużony dla Miasta Lublin i „Za szczególne zasługi dla rozwoju województwa lubelskiego”, godnością Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Odznaką „Zasłużony dla Rolnictwa”, „Zasłużony dla Spółdzielczości Mleczarskiej”, Złotą Honorową Odznaką Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka oraz kilkudziesięcioma innymi.

Wymienione osiągnięcia i uzyskane zaszczyty rysują człowieka ambitnego, niesamowicie pracowitego, otwartego i nietworzącego barier, lubiącego żartować (również z siebie), chcącego pomagać innym, ale również krytycznego i umiejącego to szczerze wyznać danej osobie, niezależnie od stopnia czy tytułu naukowego. Profesor Zygmunt Litwińczuk jest zatem postacią nietuzinkową.

Joanna Barłowska